

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska-Papież (spr.)

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Popławska

przy udziale Prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Macieja Nowaka

po rozpoznaniu w dniu 09 listopada 2015 r.

sprawy **K. R. (R.)**

oskarżonej o przestępstwo z art. 178a § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 30 czerwca 2015r., sygn. akt. III K 283/15

1. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) przyjmuje na podstawie art. 4 § 1 kk, iż podstawę rozstrzygnięcia stanowią przepisy ustawy Kodeks karny w brzmieniu na dzień 18.03.2015r.

b) w punkcie 5 zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w łącznej kwocie 278, 82 zł, w tym kwotę 100 złotych tytułem opłaty.

2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

3. Zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa wydatki sądowe za postępowanie odwoławcze w kwocie 50 złotych oraz wymierza jej opłatę za drugą instancję w wysokości 100 zł.

Dorota Maciejewska-Papież

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt III K 283/15, oskarżona K. R. została uznana za winną popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 kk. (k. 48-49), za który to czyn wymierzono jej karę grzywny w ilości 50 stawek dziennych po 20 złotych. Jednocześnie orzeczono wobec oskarżonej środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat (zaliczając na jego poczet okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 18.03.2015r) oraz świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych, a także obciążono oskarżoną wydatkami postępowania w kwocie 287,64 zł i wymierzono jej opłatę w wysokości 100 zł.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył obrońca oskarżonej w części dotyczącej środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz kosztów postępowania (k. 68-69) wnosząc o orzeczenie wspomnianego środka karnego na okres 1 roku oraz zwolnienie oskarżonej od uiszczenia kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Nie budziła przede wszystkim wątpliwości prawidłowość poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie i trafnie ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów, że oskarżona K. R. wyczerpała swym zachowaniem wszystkie ustawowe znamiona występku z art. 178a § 1 kk. Ocena dowodów poczyniona przez Sąd I instancji spełniała przy tym wszystkie wymagania wynikające z art. 7 kpk, a w szczególności odpowiadała wskazaniom prawidłowego rozumowania i nie była dotknięta dowolnością. Również uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełniało wymagania wynikające z art. 424 kpk, co umożliwiało jego kontrolę instancyjną. Sąd Okręgowy nie dopatrywał się też występowania w niniejszej sprawie bezwzględnych podstaw odwoławczych. Pewnej korekty wymagało jedynie rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie 5 zaskarżonego wyroku.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż stanowisko obrońcy oskarżonej w kwestii rażącej surowości orzeczonego wobec oskarżonej środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych nie było zasadne. Zarówno w orzecznictwie sądowym, jak i w piśmiennictwie wskazuje się, iż środek karny określony w art. 39 pkt 3 kk nie jest wprawdzie pozbawiony elementów represyjnych, jednakże przede wszystkim pełni funkcję prewencyjną [vide m.in. Komentarz do art. 42 Kodeksu karnego (w:) A. Marek, Kodeks karny. Komentarz, Lex 2010]. Ma on zatem na celu, niezależnie od niewątpliwej dolegliwości dla sprawcy, głównie ochronę innych uczestników ruchu przed sprawcami, którzy swym zachowaniem wykazali, że mogą powodować zagrożenie dla bezpieczeństwa w komunikacji. Nie ulega wątpliwości, że taka właśnie potrzeba wyłoniła się w niniejszej sprawie.

Oskarżona K. R., dopuszczając się przypisanego jej czynu, dowiodła niewątpliwie, że kierowanie przezeń pojazdami mechanicznymi wiąże się z zagrożeniem dla innych uczestników ruchu drogowego. Sąd I instancji słusznie podkreślił, że fakt, iż oskarżona posiada wyższe wykształcenie i wykonuje pracę dydaktyczną na Uniwersytecie im. A. M. (2) w P. w charakterze pracownika naukowego powoduje także, iż od osoby wykonującej taki zawód oraz posiadającej takie wykształcenie wymaga się większej wrażliwości na przestrzeganie porządku prawnego (k. 61). Ustalone postępowanie oskarżonej wskazuje na daleko idące lekceważenie przezeń elementarnych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Istotną okoliczność obciążającą, która winna mieć wpływ na wymiar środka karnego, stanowiła również zawartość alkoholu w organizmie K. R., ponad dwukrotnie przekraczająca próg, powyżej którego zachodzi stan nietrzeźwości. Ów stan nietrzeźwości niewątpliwie wpływał na osłabienie funkcji psychomotorycznych organizmu kierującej, dość bowiem wskazać na wypowiedź funkcjonariusza Policji dokonującego kontroli drogowej – T. Z., iż po zatrzymaniu oskarżonej była ona „nieobecna” oraz miała spowolnione ruchy (k. 7v). Nie sposób nie zwrócić przy tym uwagi, że oskarżona wyjechała z drogi podporządkowanej nie używając kierunkowskazu oraz - wedle oświadczeń policjanta - z dość znaczną prędkością. Sposób jazdy oskarżonej w czasie, w którym kierowała ona pojazdem w stanie nietrzeźwości, wiązał się zatem z realnym zagrożeniem dla innych uczestników ruchu. Zaakcentować zarazem należy, iż nie zachodziły żadne okoliczności uzasadniające zajęcie przez oskarżoną miejsca za kierownicą pojazdu (w szczególności nie sposób uznać za taką okoliczność chęć pomocy partnerowi, którego samochód uległ awarii).

W świetle powyższych okoliczności zarówno względy indywidualno- jak i ogólnoprewencyjne przemawiały za wyeliminowaniem oskarżonej z ruchu w charakterze kierującej pojazdami mechanicznymi na odpowiednio długi okres, który i tak jest bliższy dolnej, niż górnej granicy obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów, przewidzianej w art. 43 § 1 kk. Zakaz w wymiarze 2 lat, orzeczony przez Sąd I instancji, spełnia wszystkie wymogi dyrektyw wymiaru środka karnego, nie razi swą surowością w świetle ujawnionych okoliczności obciążających. Nie sposób zatem przyjąć, że cele kary osiągnięte zostałyby wobec oskarżonej w przypadku orzeczenia wobec niej w niniejszej sprawie zakazu prowadzenia pojazdów na krótszy niż orzeczony okres.

Z wymienionych wyżej względów nie zasługiwała zarazem na uwzględnienie apelacja obrońcy oskarżonej. Zważywszy na ujawnione w sprawie okoliczności obciążające, jak i cele środka karnego określonego w art. 39 pkt 3 kk, brak było jakichkolwiek podstaw, by zakaz ten złagodzić i to w sposób, o który wniósł apelujący, tj. poprzez skrócenie go do zaledwie 1 roku. Złagodzenia orzeczonego zakazu nie uzasadniała też podniesiona przez obrońcę oskarżonej konieczność dojazdu do pracy poza terenem P. – świadomość tej sytuacji nie powstrzymała zresztą oskarżonej przed popełnieniem przedmiotowego przestępstwa. Zauważyć należy, że orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów było w

niniejszej sprawie obligatoryjne. Orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów na taki, a nie inny okres, nie zmienia zatem faktu, że oskarżona winna zapewnić sobie dojazd do pracy w inny sposób, niż dotychczas. W tym celu K. R. może np. skorzystać z pomocy innych osób lub skorzystać z innych środków transportu, niż własny samochód.

W ocenie Sądu Okręgowego na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut kwestionujący obciążenie K. R. kosztami procesu. Należy wskazać, iż w toku całego postępowania oskarżona w żaden sposób nie sygnalizowała ewentualnych problemów z pokryciem kosztów toczącego się procesu, nadto nie wносиła o przydzielenie jej obrońcy z urzędu ze względu na ewentualne trudności finansowe, decydując się na obrońcę z wyboru. Zresztą jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, którego stanowisko podziela Sąd II instancji, w czasie trwania postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego oskarżona osiągała z tytułu zatrudnienia stały dochód w wysokości około 3 000 złotych brutto miesięcznie (nic przy tym nie wskazuje, by na oskarżonej ciążyły inne jeszcze niż związane z przedmiotową sprawą zobowiązania finansowe, skarżący również okoliczności takich nie podnosi). W związku z powyższym sytuacja materialna oskarżonej pozwalała na poczynienie odpowiednich oszczędności na poczet należności związanych z prowadzonym postępowaniem. Konkluzja ta jest tym bardziej zasadna jeśli się weźmie pod uwagę, że istnieje możliwość rozłożenia należności na raty.

Jednakże rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie 5 zaskarżonego wyroku wymagało korekty, a to z przyczyn dostrzeżonych przez Sąd Okręgowy z urzędu. Mianowicie, obliczając sumę poniesionych w sprawie wydatków postępowania (na którą składają się wydatki poniesione w postępowaniu przygotowawczym oraz przed sądem) w sposób błędny przyjęto opłatę za uzyskanie informacji o osobie z Karnego Rejestru Karnego na kwotę 138,82 zł (k.22). Tymczasem w toku postępowania tylko raz zasięgnięto informacji z KRK, w związku z czym, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego (Dz.U. 2014 poz. 861), opłata ta winna wynosić 30 zł.

W takim stanie rzeczy Sąd Okręgowy dokonał zmiany powyższego rozstrzygnięcia Sądu I instancji, w ten sposób, iż zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w łącznej kwocie 278,82 zł, na którą kwotę składają się wydatki postępowania w wysokości 178,82 zł oraz kwota 100 zł tytułem opłaty.

Podkreślić należy, iż podstawą orzekania Sądu Okręgowego stały się przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu na dzień 18 marca 2015r tj. w dniu popełnienia zarzucanego oskarżonej czynu.

Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok w dniu 30 kwietnia 2015 r.

Z kolei Sąd Okręgowy orzekał w dniu 9 listopada 2015 r.

Od chwili popełnienia przez oskarżoną przestępstwa (tj. od 18.03.2015 r.) do dnia orzekania przez Sąd Okręgowy doszło do zmian ustawy Kodeks karny i to m.in. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20.03.2015 r. poz.396.) oraz ustawą z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 17.04.2015 r.). Zmiany dotknęły m.in. kar, w tym ich wymiaru, oraz środków karnych (również odnoszących się do czynu tego rodzaju, jaki przypisano oskarżonej). Zmiany dotyczące m.in. środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów czy wysokości świadczenia pieniężnego obowiązywały już w dniu wyrokowania przez Sąd I instancji.

W takim stanie rzeczy należy mieć na uwadze regułę określoną art.4 kk., która stanowi, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Oczywistym jest przy tym, iż „zwrot „ustawa obowiązująca poprzednio” oznacza, że w grę wchodzi zastosowanie zarówno ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa, jak i nawet w okresie pomiędzy popełnieniem przestępstwa a orzekaniem, gdyby się zdarzyło, że w tym właśnie okresie istniał stan prawny najkorzystniejszy dla sprawcy.” (A. Marek. Komentarz do art.4 Kodeksu karnego; por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2004 r., II Ko 1/04, Prok. i Pr. 2005, nr 2, poz. 1, dodatek)

Ustalając, która z ustaw jest dla sprawcy względniejsza, należy wziąć pod uwagę całą ustawę, a nie tylko poszczególne jej przepisy. Koniecznym jest również rozważenie nie tyle tego, która z tych ustaw jest względniejsza „w ogóle”, lecz która może być za taką uznana w odniesieniu do wszystkich warunków określających odpowiedzialność sprawcy badanego konkretnego przestępstwa. Ocena w tym zakresie powinna więc być dokonywana w kontekście konkretnych uwarunkowań badanego czynu a nie abstrakcyjnie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 2/96, OSNKW 1996, nr 3–4, poz. 16 postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2001 r., V KKN 67/01, OSNKW 2002, nr 5-6, poz. 36). Należy zatem rozważyć nie tylko samo zagrożenie karami za dane przestępstwo, lecz wszystkie instytucje karnoprawne ustawy dawnej i nowej, a więc m.in. unormowania dotyczące wieku odpowiedzialności karnej, dyrektyw wymiaru kary, warunków odstąpienia od wymierzenia kary, podstaw i zasad stosowania środków karnych, warunkowego umorzenia postępowania karnego, warunkowego zawieszenia wykonania kary, warunkowego przedterminowego zwolnienia, przedawnienia, powrotu do przestępstwa, zatarcia skazania.

Jakkolwiek wskazane zmiany nie odniosły się do kwestii związanych z realizacją przez oskarżoną ustawowych znamion przestępstwa, to jednak nie pozostały już bez znaczenia dla materii represji.

Ustawa z dnia z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 20.03.2015 r. poz.396), z dniem 1 lipca 2015 r. zmieniła między innymi wymiar środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, poprzez podwyższenie górnej granicy (art. 43 § 1 kk), z kolei kolejna wspomniana ustawa nowelizująca podwyższyła dolny próg tegoż środka karnego oraz dolny próg świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 kk na rzecz Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Taki stan prawny obowiązywał także w chwili orzekania przez Sąd II instancji.

Kierując się wskazanymi powyżej regułami stosowania ustawy (w razie jej zmiany od chwili popełnienia badanego czynu) należy stwierdzić zatem, iż najkorzystniejszy dla podsądnej stan prawny istniał w dniu 18 marca 2015 r., dlatego też regulacje wówczas obowiązujące znalazły zastosowanie przy ocenie odpowiedzialności karnej oskarżonej za zarzucane jej zachowanie, co wskazano w rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego.

Nie dopatrując się jednocześnie podstaw do jakiegokolwiek innej jeszcze ingerencji w treść zaskarżonego orzeczenia, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd orzekł na podstawie art. 636 § 1 kpk oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego (Dz.U. 2014 poz. 861), § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 663) oraz art. 3 ust. 1 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.).

Dorota Maciejewska-Papież